

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ»**

СХВАЛЕНО

вченою радою Комунального закладу
«Інститут післядипломної педагогічної
освіти Чернівецької області»

Протокол № 2 від 26.03. 2026 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ Комунального закладу «Інститут
післядипломної педагогічної освіти
Чернівецької області»

від 27.03.2026 2026 р. № 53/09

Директор КЗ «ІППОЧО»

Наталія КУРИШ

Програма

підвищення кваліфікації вчителів-логопедів

закладів загальної середньої освіти

**«КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВА РОБОТА ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА ЯК ШЛЯХ
ДО АДАПТАЦІЇ ТА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ
ПОТРЕБАМИ»**

Чернівці – 2026

Розробник: Комунальний заклад «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області» (Гринчук Л.В., методист ресурсного центру з підтримки інклюзивної освіти Комунального закладу «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області»)

Напрямок підвищення кваліфікації: Особливості корекційно-розвиткової роботи з дітьми з особливими освітніми потребами з урахуванням категорій (типів) особливих освітніх потреб (труднощів)

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів-дефектологів та вчителів-логопедів закладів загальної середньої освіти «Особливості корекційно-розвиткової роботи з учнями з особливими освітніми потребами з урахуванням категорії (типу) особливих освітніх потреб (труднощів)» (наказ МОН від 05.02.2026 № 187)

Термін дії програми: з 27.03.2026 до 27.03.2031 року

Рецензенти:

Цуркан Марія, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, психології та теорії управління освітою Комунального закладу «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області»;

Перепелюк Інна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Реформування та розвиток системи освіти передбачає, передусім, забезпечення вільного доступу дитині з особливими освітніми потребами до якісної багатоступеневої освіти та створення сприятливих умов для її всебічного розвитку. Щоб ефективно впливати на загальний розвиток дітей з особливими освітніми потребами, коригуючи й пом'якшуючи освітні труднощі, необхідно створювати особливі умови для навчання та виховання, враховуючи «сильні» сторони дитини, а також ті сфери, де у неї є труднощі.

Сьогоднішні зміни у системі загальної середньої освіти, оновлення державних стандартів освіти й підходів до впровадження інклюзивного навчання, особливої актуальності набуває потреба в підвищенні компетентності педагогічних працівників щодо організації корекційно-розвиткової роботи з учнями 7 – 9 класів з особливими освітніми потребами. Реалізація корекційно-розвиткового складника освітнього процесу учнів з особливими освітніми потребами є невід'ємною частиною забезпечення їхнього права на якісне, доступне та інклюзивне навчання. Ефективна реалізація корекційно-розвиткової роботи передбачає узгоджену діяльність різнопрофільних фахівців – вчителів-логопедів, практичних психологів, вчителів-дефектологів, педагогів закладів загальної середньої освіти, а також тісну взаємодію з фахівцями інклюзивно-ресурсних центрів і батьками (законними представниками) дітей. Це зумовлює необхідність системного оновлення змісту підвищення кваліфікації вчителів-логопедів на засадах міждисциплінарного, дитиноцентрованого та компетентнісного підходів.

Програма підвищення кваліфікації вчителів-логопедів, які працюють в 7 – 9 класах закладів загальної середньої освіти та провадять корекційно-розвиткову роботу з дітьми з особливими освітніми потребами з урахуванням категорій (типів) особливих освітніх потреб (труднощів), розроблена з урахуванням засад державної політики в галузі середньої освіти, вимог чинного законодавства, а саме: законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанови кабінету міністрів України від 30.09.2020 № 898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти» (зі змінами), професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225, Методичних рекомендацій щодо розроблення типових програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників, затверджених наказом МОН від 13.10.2025 № 1349.

Цільова група: вчителі-логопеди закладів загальної середньої освіти, які працюють в 7 – 9 класах закладів загальної середньої освіти та надають корекційно-розвиткові послуги учням з особливими освітніми потребами.

Обсяг програми: 30 годин (1кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми: немає.

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (очна, дистанційна, очна з використанням можливостей дистанційних технологій навчання).

Мета підвищення кваліфікації: розвиток та вдосконалення професійних компетентностей вчителів-логопедів, які працюють в 7 – 9 класах закладів загальної середньої освіти та провадять корекційно-розвиткову роботу з учнями з особливими освітніми потребами з урахуванням категорії (типу) особливих освітніх потреб (труднощів).

Завдання підвищення кваліфікації:

1. Розширити та поглибити знання слухачів щодо організації корекційно-розвиткової роботи з учнями з функціональними мовленнєвими потребами (труднощами) у закладах загальної середньої освіти (другий цикл базової середньої освіти) відповідно до державної політики та нормативно-правових актів.
2. Сприяти розвитку професійних вмінь щодо планування корекційно-розвиткової роботи з учнями з особливими освітніми потребами відповідно до індивідуальної програми розвитку та вимог державного стандарту базової середньої освіти.
3. Удосконалити практичні навички створення безпечного, здорового інклюзивного та/або спеціального освітнього середовища, добору та застосування адаптацій та/або модифікацій змісту корекційно-розвиткової роботи для здобувачів освіти з функціональними мовленнєвими потребами (труднощами).
4. Ознайомити з сучасними методиками і технологіями корекційно-розвиткової роботи.
5. Підвищити здатність до аналізу ефективності корекційно-розвиткової роботи, її результатів.
6. Сприяти професійному зростанню вчителів-логопедів, підвищенню їхньої готовності до роботи з учнями з особливими освітніми потребами в умовах реформування базової середньої освіти.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

А3. Інформаційно-цифрова компетентність

А.3.1. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею в професійній діяльності;

А.3.3. Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі.

Б1. Психологічна компетентність

Б1.1. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові й індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній психоемоційний стан;

Б1.3. Здатність формувати мотивацію здобувачів освіти й організувати їхню пізнавальну діяльність;

Б1.4. Здатність формувати спільноту здобувачів освіти, у якій поважають і враховують права кожного.

Б3. Компетентність педагогічного партнерства

Б3.1. Здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії із здобувачами освіти в освітньому процесі;

Б3.2. Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства;

Б3.3. Здатність працювати в команді із залученими фахівцями для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

В1. Інклюзивна компетентність

В1.1. Здатність створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища;

В1.2. Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами;

В1.3. Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного здобувача освіти з урахуванням вікових та інших індивідуальних особливостей.

Д1. Здатність до навчання впродовж життя

Д1.1. Здатність здійснювати власний професійний розвиток, отримувати підтримку від колег;

Д1.2. Здатність надавати підтримку колегам у їхньому професійному розвитку.

Очікувані результати підвищення кваліфікації.

За результатами навчання слухачі набудуть та удосконалять:

Знання:

- основних підходів до організації корекційно-розвиткової роботи з урахуванням категорій (типів) особливих освітніх потреб (труднощів) здобувачів освіти у закладах загальної середньої освіти (другий цикл базової середньої освіти) відповідно до державної політики та нормативно-правових актів;
- методів планування корекційно-розвиткової роботи з урахуванням категорій (типів) особливих освітніх потреб (труднощів) здобувачів освіти відповідно до індивідуальної програми розвитку та вимог Державного стандарту базової середньої освіти;

- принципів створення безпечного, здорового, інклюзивного та/або спеціального середовища;
- сучасних методик і технологій корекційно-розвиткової роботи з урахуванням категорій (типів) особливих освітніх потреб (труднощів) здобувачів освіти.

Уміння:

- упроваджувати технології та методики особистісно орієнтованого, компетентнісного та інтегрованого навчання, виховання й розвитку учнів з особливими освітніми потребами;
- створювати безбар'єрне, безпечне, інклюзивне освітнє середовище;
- добирати та застосовувати адаптації та/або модифікації змісту корекційно-розвиткової роботи з урахуванням категорій (типів) особливих освітніх потреб (труднощів) здобувачів освіти;
- застосовувати сучасні методики і технології корекційно-розвиткової роботи з урахуванням категорій (типів) особливих освітніх потреб (труднощів) здобувачів освіти.

Навички:

- проводити аналіз ефективності корекційно-розвиткової роботи, її результатів;
- налагоджувати ефективну взаємодію з командою психолого-педагогічного супроводу задля надання підтримки та здійснення супроводу в реалізації здобувачами індивідуальної освітньої траєкторії;
- здійснювати необхідні адаптації/модифікації в освітньому процесі відповідно до особливих освітніх потреб здобувачів освіти;
- формувати готовність до роботи з учнями з особливими освітніми потребами в умовах реформування базової середньої освіти.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- професійна мобільність та гнучкість;
- відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі всіх учнів, зокрема учнів з особливими освітніми потребами;
- розуміння важливості здійснення корекційно-розвиткової роботи з учнями з особливими освітніми потребами в процесі їх соціалізації та адаптації;
- просування демократичних цінностей (повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність).

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації здійснюється на засадах об'єктивності, прозорості та відповідності очікуваним результатам Програми. Система оцінювання має комплексний характер і спрямована на перевірку як

рівня засвоєння теоретичних знань, так і рівня сформованості практичних професійних компетентностей слухачів.

- Шкала оцінювання: 100-бальна.
- Об'єкт оцінювання: рівень засвоєння теоретичного матеріалу та результати виконання практичного завдання.

Компонент оцінювання	Складові та активності	Максимальний бал
Практичний блок	Розробка методичних матеріалів (презентацій) на задану тему	15
	Аналіз ситуацій/кейсів	15
Теоретичний блок	Тестування після кожного модуля (модульний експрес-контроль)	15*2 = 30
	Підсумкове тестування	40
Усього:		100

Критерії оцінювання практичного завдання

Результати виконання практичного завдання визначаються за такими показниками:

- релевантність: відповідність змісту роботи поставленим вимогам;
- практичність: можливість реального застосування розробленого завдання у професійній діяльності;
- інклюзивність: врахування індивідуальних освітніх потреб учнів;
- якість оформлення: повнота, чітка структура та логіка подання матеріалу.

Контроль теоретичної підготовки:

Модульний експрес-контроль: проміжне тестування після кожного модуля (по 5 запитань закритого типу з однією правильною відповіддю).

Підсумкове тестування: комплексний тест із 20 завдань різних рівнів складності:

- з вибором однієї правильної відповіді із 4 запропонованих – 10 завдань (20 балів);
- з вибором двох правильних відповідей із 5 запропонованих – 10 завдань (20 балів).

Умови успішного проходження курсу

Для отримання сертифіката необхідно виконати такі умови: набрати мінімальний бал за практичний блок – більше 15, обов'язково виконати модульні експрес-контролі й підсумкове тестування та в кінцевому результаті одержати загальний бал – не менше 60.

Формула виведення загального балу:

Загальний бал = ПЗ1+ПЗ2+Т1+Т2+ПТ, де

ПЗ1 – практичне завдання за Модулем 1 (0-15 балів)

ПЗ2 – практичне заняття за Модулем 2 (0-15 балів)

Т1 – експрес-тестування за Модулем 1 (0-15 балів)

Т2 – експрес-тестування за Модулем 2 (0-15 балів)

ПТ – підсумкове тестування за весь курс (0-40 балів)

Підсумкова шкала:

90–100 – відмінно;

75–89 – добре;

60–74 – задовільно;

0–59 – незадовільно (не зараховано).

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат.

Вартість: 750 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття, що побудовані на засадах партнерства та активного діалогу. Під час теоретичного блоку слухачі ознайомляться з нормативно-правовим забезпеченням, сучасними методиками й технологіями реалізації корекційно-розвиткової роботи, а також долучаться до дискусій, розв'язання ситуаційних завдань (кейсів) та спільного аналізу щодо забезпечення корекційної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.

Особливістю практичних занять є конкретизація роботи вчителя-логопеда щодо проведення логопедичного вивчення мовленнєвої діяльності учнів з особливими освітніми потребами, надання корекційно-розвиткових послуг дітям з функціональними мовленнєвими потребами (труднощами) у закладі загальної середньої освіти.

Самостійна робота передбачає деталізацію використання вчителем-логопедом сучасного програмно-методичного забезпечення корекційно-розвиткових занять та реалізацію корекційної підтримки учнів, враховуючи категорію (тип) особливих освітніх потреб (труднощів).

Підсумкові заходи передбачають проходження модульних експрес-контролів та підсумкового тестування.

Зміст програми структуровано у два навчальні модулі, що охоплюють шість взаємопов'язаних тем.

Упродовж навчання слухачі виконують два практичних завдання (2*15=30 балів), два експрес-тестування після кожного модуля (2*15 = 30 балів) та підсумковий тест із 20 питань (40 балів). Максимальна кількість балів, яку можуть отримати слухачі, опанувавши програму – 100 балів. Прохідний бал > 60. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає 30 год., з них: 10 год. – лекційні заняття, 13 год. – практична робота, 5 год. – самостійна робота, 2 год. – підсумкові заходи, які розподіляються таким чином: по 0,5 год. – на виконання експрес-тестувань після кожного модуля та 1 год. – на виконання підсумкового тестування.

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ					
Тема 1.1 Нормативно-правове забезпечення корекційно-розвиткової роботи з учнями з особливими освітніми потребами	2	2			4
Тема 1.2 Сучасне програмно-методичне забезпечення корекційно-розвиткової роботи з учнями з особливими освітніми потребами	1	2	1		4

Тема 1.3 Категорії (типи) особливих освітніх потреб (труднощів) здобувачів освіти	2	2			4
Разом за модулем	5	6	1		12
МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ З УРАХУВАННЯМ КАТЕГОРІЇ (ТИПУ) ОСОБЛИВИХ ОСВІТНІХ ПОТРЕБ (ТРУДНОЩІВ)					
Тема 2.1 Логопедичне вивчення мовленнєвої діяльності учнів з особливими освітніми потребами та планування корекційно-розвиткової роботи	2	3	1		6
Тема 2.2 Особливості корекційно-розвиткової роботи вчителя-логопеда	1	2	1		4
Тема 2.3 Сучасні методики й технології реалізації корекційно-розвиткової роботи	2	2	2		6
Разом за модулем	5	7	4		16
Підсумкові заходи				2	2
Усього	10	13	5	2	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Тема 1.1. Нормативно-правове забезпечення корекційно-розвиткової роботи з учнями з особливими освітніми потребами.

Поняття «корекційно-розвиткова робота». Основні чинники формування потреби здобувачів освіти в корекційно-розвиткових заняттях. Основні напрями корекційно-розвиткової роботи. Мета та завдання корекційно-розвиткової

роботи в другому циклі базової середньої освіти. Нормативно-правові документи, що регулюють питання організації корекційно-розвиткової роботи в закладах загальної середньої освіти. Компетентності педагогічних працівників, які здійснюють корекційно-розвиткову роботу відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти».

Тема 1.2. Сучасне програмно-методичне забезпечення корекційно-розвиткової роботи з учнями з особливими освітніми потребами.

Поняття «програма корекційно-розвиткової роботи». Огляд корекційно-розвиткових програм для роботи із здобувачами з особливими освітніми потребами другого циклу базової середньої освіти. Принципи побудови, структура та зміст корекційно-розвиткової програми.

Сучасне методичне забезпечення корекційно-розвиткової роботи в залежності від категорії (типу) особливих освітніх потреб (труднощів) учнів.

Тема 1.3. Категорії (типи) особливих освітніх потреб (труднощів) здобувачів освіти.

Поняття «особливі освітні потреби». Загальна характеристика особливих освітніх потреб (труднощів), зокрема: інтелектуальних, функціональних, фізичних, навчальних, соціоадаптаційних/соціокультурних. Специфіка проявів освітніх труднощів у дітей з особливими освітніми потребами (другий цикл базової середньої освіти). Рівні підтримки учнів в освітньому процесі.

МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ З УРАХУВАННЯМ КАТЕГОРІЇ (ТИПУ) ОСОБЛИВИХ ОСВІТНІХ ПОТРЕБ (ТРУДНОЩІВ)

Тема 2.1. Логопедичне вивчення мовленнєвої діяльності учнів з особливими освітніми потребами та планування корекційно-розвиткової роботи.

Особливості логопедичного вивчення мовленнєвої діяльності учнів з особливими освітніми потребами. Використання результатів обстеження, висновків та рекомендацій інклюзивно-ресурсного центру для розроблення індивідуальної програми розвитку, планування корекційно-розвиткової роботи, здійснення адаптацій освітнього середовища, адаптацій та/або модифікацій змісту освітніх компонентів освітньої програми/навчальних предметів (інтегрованих курсів).

Вплив функціональних мовленнєвих потреб (труднощів) на навчальну діяльність, особистісний розвиток, соціалізацію та освітню траєкторію учнів.

Тема 2.2. Особливості корекційно-розвиткової роботи вчителя-логопеда.

Напрями і зміст корекційно-розвиткової роботи з учнями з функціональними мовленнєвими потребами (труднощами). Форми та напрями корекційно-розвиткових занять, їх тривалість. Умови організації та проведення корекційно-розвиткових занять. Специфіка проведення та кількість занять відповідно до рівнів підтримки здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Структура корекційно-розвиткових занять. Облік проведення (надання) корекційно-розвиткових занять (послуг).

Тема 2.3. Сучасні методика й технології реалізації корекційно-розвиткової роботи.

Огляд сучасних методик і технологій корекційно-розвиткової роботи. Арт-терапевтичні, комунікативні, інформаційно-комунікаційні, музично-ритмічні та соціально-адаптивні технології для розвитку пізнавальної діяльності, мовлення, моторики, уваги й емоційно-вольової сфери. Альтернативна та додаткова комунікація, асистивні та цифрові технології. Використання здоров'язберезувальних практик у процесі корекційно-розвиткової роботи з учнями з функціональними мовленнєвими потребами (труднощами). Створення безпечного, здорового, інклюзивного та/або спеціального освітнього середовища.

Організація корекційно-розвиткової роботи в дистанційному та змішаному форматах навчання. Технічне забезпечення дистанційного формату.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

Розробка методичних матеріалів (презентацій) на тему:

1. Роль вчителя-логопеда у складі команди психолого-педагогічного супроводу.
2. Ефективна адаптація дитини з функціональними мовленнєвими труднощами в класі з інклюзивним навчанням.
3. Стратегії підтримки дитини з порушеннями мовленнєвого розвитку у соціалізації з однолітками.
4. Специфіка організації корекційно-розвиткової роботи в дистанційному та змішаному форматах навчання.
5. Забезпечення ефективної комунікації вчителя-логопеда з батьками дитини з особливими освітніми потребами.

Аналіз ситуацій/кейсів на тему:

1. Етапи логопедичної діагностики мовленнєвого розвитку учнів з ООП.

2. Особливості надання корекційно-розвиткових послуг учням з функціональними мовленнєвими потребами (труднощами).
3. Сучасні методики і технології проведення корекційно-розвиткових занять.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 463-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 12.03.2026).
2. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 № 957. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.03.2026).
3. Про внесення змін до Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 29.05.2025 № 787. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0787729-25#Text> (дата звернення: 12.03.2026).
4. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр: постанова КМУ від 12.07.2017 № 545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.03.2026).
5. Про затвердження Типового переліку допоміжних засобів для навчання (спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку) осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в закладах освіти: наказ МОН від 23.04.2018 № 414. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0582-18#Text> (дата звернення: 13.03.2026).
6. Про затвердження Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр: постанова КМУ від 06.03.2019 № 221. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/221-2019-%D0%BF/ed20210813#Text> (дата звернення: 13.03.2026).
7. Про затвердження Порядку утворення та функціонування спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти: наказ МОН від 22.08.2024 № 1182. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1408-24#Text> (дата звернення: 15.03.2026).
8. Про внесення змін до Державного стандарту базової середньої освіти: постанова КМУ від 30.08.2022 № 972. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/972-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.03.2026).
9. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти: постанова КМУ від 30.09.2020 № 898. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.03.2026).

10. Про затвердження типової освітньої програми для 5-10 (11) класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами: наказ МОН від 07.12.2021 № 1317. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS36444> (дата звернення: 15.03.2026).

Основна література

1. Бобренко І. В. Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку «Лікувальна фізкультура». Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. 2022. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733127/1/%2B%D0%9B%D0%A4%D0%9A_5-10%20%D0%BA%D0%BB.pdf (дата звернення: 10.03.2026).

2. Гаман Л.М., Чеботарьова О.В. Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату «Корекція розвитку (розвиток художньо-естетичної діяльності)». Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. 2022. URL: https://drive.google.com/file/d/12vU8D6uVoq171ainxJ8j40_Q-v6rV7Rs/view (дата звернення: 10.03.2026).

3. Єгорова Г.А. Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату «Корекція розвитку (корекція емоційно-вольової сфери)». Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. 2022. URL: https://drive.google.com/file/d/1dk_FfvNzLZsparofZbs6noZPcfzfJmV1/view (дата звернення: 10.03.2026).

4. Крисяк Р.Б., Чеботарьова О.В. Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату «Корекція розвитку (арт-корекція засобами нетрадиційних видів занять)». Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. 2022. URL: <https://drive.google.com/file/d/1SzYX6uF-CKnMbH1XG5EON9pLDJQyBZz1/view> (дата звернення: 10.03.2026).

5. Про організацію освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році: лист МОН від 26.08.2025 № 1/17666-25. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS42170> (дата звернення: 11.03.2026).

6. Про методичні рекомендації щодо запровадження безбар'єрності освітніх послуг у закладах дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), вищої освіти: лист МОН від 04.09.2024 № 6/688-24. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/66d/850/0f5/66d8500f5d232894940546.pdf> (дата звернення: 11.03.2026).
7. Редько Л.О., Безкоровайна Л.А. Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку «Ритміка». Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. 2022. URL: https://drive.google.com/file/d/1uUT1zAxС-8uuuDI_EwuTES6hfvv4Kj91/view (дата звернення: 11.03.2026).
8. Хайдарова О.С., Блеч Г.О. Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-9 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку помірною ступеня «Розвиток мовлення». Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. 2022. URL: <https://drive.google.com/file/d/1nqnbot5wJse-78m7h9jMahHKSeF7poQF/view> (дата звернення: 11.03.2026).
9. Чеботарьова О.В., Остапенко Л.І., Тарновська Л.І. Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку «Соціально-побутове орієнтування». Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. 2022. URL: https://drive.google.com/file/d/1v_c2B9R_LE-AA-DLWYiARzhgBHRWjdB/view. (дата звернення: 11.03.2026).
10. Чеботарьова О.В., Іоганова Н.А., Топчій Н.Г. Програма з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату «Корекція розвитку» (базова). Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. 2022. URL: https://drive.google.com/file/d/1wY_7KTDjs83FwNJ00RMEYSLG86Hxg7LM/view (дата звернення: 11.03.2026).

Додаткова література

1. Каталог надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам ІМЗО. Корекційна та інклюзивна освіта. URL: <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1bP1Pjn5-k45RU8ikgeS1kw3ZqDxx9G-Q/edit?gid=293029799#gid=293029799> (дата звернення: 12.03.2026).
2. Каталог надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам УІРО. Спеціальна освіта. URL:

https://docs.google.com/spreadsheets/d/1XmQxwOEtAd4wRelsMsS5Pq_iu6ZIZpx_E0arD_krpA/edit?gid=1007142580#gid=1007142580 (дата звернення: 12.03.2026).

3. Корекційно-розвивальні технології навчання дітей з комплексними порушеннями розвитку /навчально-методичний посібник/ Чеботарьова О.В., Блеч Г.О., Гладченко І.В., Бобренко І.В., Мякушко О.І., Сухіна І.В., Трикоз С.В. За наук. ред. О.В.Чеботарьової, О.І.Мякушко. К.: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 558 с. URL: <https://ispukr.org.ua/articles/20/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9A%D0%A0%D0%A2-2020.pdf> (дата звернення: 12.03.2026).

4. Методичні рекомендації для інклюзивно-ресурсних центрів щодо визначення категорій (типології) освітніх труднощів у осіб з ООП та рівнів підтримки в освітньому процесі /авт.кол.: Прохоренко Л.І., Ярмола Н.А., Набоченко О.О. [та ін.]. Інститут спеціальної педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2021. 200 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730995/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4.%20%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%B4%D0%BB%D1%8F%20%D0%86%D0%A0%D0%A6.pdf> (дата звернення: 12.03.2026).